

Jolsvai András

Idő, utazás

Laza, egynapos kirándulást terveztünk. Elindulunk Gradoból, gondoltunk, megállunk Aquileában, megnézzük azokat a híres mozaikokat, aztán irány Palmanova, Udine, hazafelé még Gorizia is belefér. Megálltunk az első aquileai

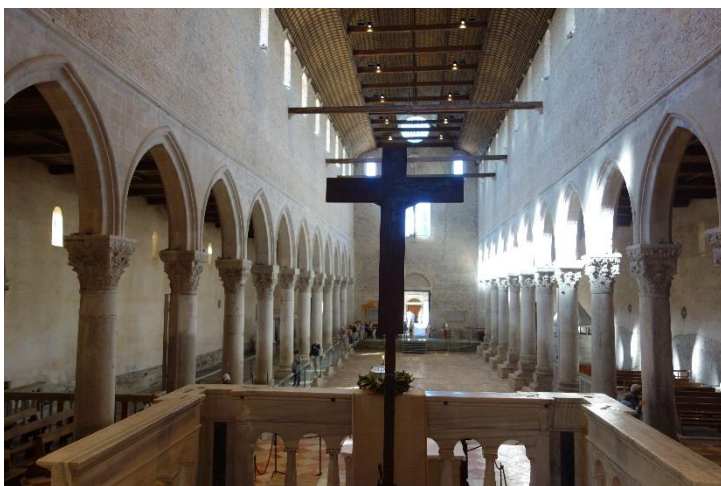
parkolóban, bedobtam kétórányi apanázst az automatájukba, csak, hogy ne kelljen rohanni, de a felét kidobott pénznek éreztem (igen, a bedobott pénz felét éreztem kidobott pénznek, ilyen nyelv ez a magyar, imádom), nincs abban a mozaikban fél óránál több, s még ha sorba is kell állni érte, meg odasétálni meg vissza, akkor se tart az egész tokkalvonóval másfél óránál tovább.

És két óra múlva lóhalálában rohantam vissza a kocsihoz, és beszórtam minden maradék aprómat a gépbe (ezek az olaszok is este tízig szedik a pénzt mindenhol, mintha a pesti belvárosban lennének), mert tudtam már, hogy nem megyek én aznap sehova

máshova, mert amit itt (ott) látok, az visszafogottan fogalmazva is lélegzetelállító, és egyetlen követ sem szabad kihagyni ebből az élményből.

Persze, tudtam már ezt-ézt korábban is erről a városról (inkább csak ezt, azt még nem), a mozaik benne van minden bédekerben, meg hogy valaha

járt itt Marcus Aurelius (hol nem? az egész életét lóháton töltötte, nem csoda, hogy olyan filozofikus elme lett belőle), meg effélék, de azt nem mondta senki, hogy egy két évtizedes feltárás eredményeként mára az ókori római birodalom legteljesebb „városrehabili-

tációja” esett meg itt, mégpedig huszonegyedik századi technikával és szemlélettel. Minek következtében a látogató mindent lát, mindenhez hozzáfér és mindent megért – és ha jól figyel, a nap végére a hajdan virágzó kereskedőváros teljes jogú tagjának képzelheti magát.

Aguileát a rómaiak alapították valamikor az időszámítás előtti második században (állítják az olasz történészek: de ha a kelta történészeket kérdeznék, ők néhány száz évvel korábbi alapításról beszélnének, a neandervölgyi történészek meg évezredekkel mennének hátrébb – a lényeg az, hogy pompás hely ez, és régóta emberlakta vidék), és a császárkorban már a Római Birodalom egyik legnagyobb városa volt. Krisztus

után 168-ban százezer lakost számlált, gazdagsága Rómáéval vetekedett, kereskedelmi és vallási központként is különleges jelentőséggel bírt. A kereszténység hamar gyökeret vert a városban (teszenek ezt lassítva is elképzelni, amint a nagyszakállú pátriárkák éppen

verik a gyökeret), így aztán itt épült a kor egyik első katedrálisa, benne a sokat emlegetett mozaikpadló, és még megannyi érdekesség – ezek ma már (ismét) eredeti szépségükben láthatóak. Megtekinthető még egy ókeresztény battistero, egy harangtorony (ottjártunkkor csak kívülről), a haj-

dani püspök háza (több, mint másfélezer éves épületekről beszélünk), egy gazdag polgár otthona, az egykori folyami kikötő (melyet, mint Manchesterben például, csatorna kötött össze a tengerrel), az egykori fórum, és egy római út feltárt kövein is sétálhatunk, ha akarunk. (Akarjanak, nagy élmény.)

És akkor ott van még a múzeum. Nemzeti Régészeti Múzeumnak hívják, de ennél nagyobb bajunk ne legyen. Neoklasszicista épület egy szépen ápoltságban, már a kapujában úgy érzi az ember, mintha időutazásra indulna, s valamely hajdani patrícius házába lépne. (Mondjuk, egy titkos ókeresztény szeánszra, az államvallássá válás előtti sprődebb

időkből, mikoris az új világmagyarázat híveit még felnégyelték vagy felöltötték, úgy vetették, részletekben, az oroszlanok elé, így aztán az efféle összejövetelek jóleső borzongással töltötték el a felkenteket.) A bejáratnál még hitetlenkedve csóváljuk a fejünket, amikor azt

olvassuk, hogy itt látható Olaszhon leggazdagabb ókori gyűjteménye, de kijöve – jó két óra múltán – már igazat adunk a feliratnak. A gyűjtemény, amit a múzeum elénk tár, mennyiségileg is, minőségileg is lenyűgöző. (Ahogy a feldolgozásuk módja is.) Szobrok, kerámiák, ék-

szerek, mozaikok, urnák, pénzek, használati tárgyak garmadája mutatja meg, hogyan éltek az időszámítás utáni első évszázadokban Aquileaszerencsés lakói, hogy milyen volt az a művelt, kifinomult, élhető világ, melyet aztán Attila hunjai felégettek, leromboltak, de igazán majd az a – közben hatalommá görcsösödött – egyház töröl el a föld színéről, melyért egykor a város polgárai oly nagyon lelkesedtek.

Fotó: Tanyi Adrienne